

در این گزارش با رمز و راز تولید زعفران آشنا می‌شوید

زعفرونی باش!

زینب خزایی
جامعه

گل سلامتی، طلای سرخ و سلطان ادویه‌جات چیست؟ زعفران. اسمش که می‌آید اول از همه یاد چه می‌افتید؟ مشهد. تصوری که در تمام این سال‌ها در ذهن ما شکل گرفته این است که زعفران بومی خراسان است. اما به‌تازگی خبرهای زیادی می‌شنویم که کشت و کار آن در بیشتر استان‌های کشور از جمله سمنان، مرکزی، تهران، همدان، آذربایجان شرقی، چهارمحال و بختیاری، قزوین، کردستان، لرستان، قم، زنجان، کرمانشاه و حتی مازندران و اصفهان رواج یافته است. ۹۸ درصد از سطح زیرکشت زعفران کشور مربوط به خراسان رضوی است. استان‌های یزد، فارس و کرمان به ترتیب با سطح زیرکشت ۵۵۲، ۲۷۸/۵ و ۱۸۲ هکتار در سال ۸۱، مهم‌ترین استان‌های تولیدکننده زعفران پس از خراسان رضوی بوده‌اند. حالا باید ببینیم علت این رونق و استقبال چیست.

چرا زعفران بکاریم؟

۱ **نیاز کم به آبیاری:** به‌خصوص در مناطق معتدل که بعضی از نوبت‌های آبیاری مصادف می‌شود با بارش باران و برف پاییزه و زمستانه و آبیاری به حداقل مقدار خود می‌رسد.

۲ **ایجاد اشتغال:** حداقل فایده کاشت زعفران ایجاد اشتغال خانگی است به طوری که افراد خانواده در برداشت آن مشارکت می‌کنند و هزینه کارگری به صفر می‌رسد.

۳ **افزایش صادرات:** با توجه به تولید دوسوم زعفران جهان در ایران، صادرات این محصول دارای ارزآوری و سود بسیار بالایی است.

۴ **آسان بودن حمل و نقل:** شما اگر کشاورز باشید پس از برداشت محصولاتی مثل گندم، جو، چغندرقند، ذرت و... نیازمند حضور وسایل حمل و نقل در مزرعه جهت بارگیری محصول و انتقال آن به سیلو یا مراکز خرید است. در صورتی که محصول برداشت شده زعفران را می‌توان با یک یا چند سبد سبک تا خانه حمل کرد.

۵ **خاصیت انبارداری:** محصولاتی مثل میوه‌ها و سبزیجات مصرف تازه خوری دارند و اگر بخواهیم بعد از برداشت، آنها را نگهداری کنیم باید مجهز به انبار یا سردخانه‌های پیشرفته باشیم که چنین کاری مستلزم صرف هزینه زیادی است، ولی زعفران را می‌توان به راحتی در خانه نگهداری کرد. اگر جای آن خشک و خنک باشد، این مدت به بیشتر از یک‌سال هم می‌رسد.

۶ **خواص مختلف دارویی:** زعفران در اصل یک گیاه دارویی است که خواص فراوانی دارد و در طب سنتی همیشه مورد استفاده بوده، اما بیشترین مصرف آن در کشور ما به عنوان ادویه، چاشنی غذا و شربت است.

۷ **استفاده بهینه از اراضی:** اگر قطعه زمین کوچکی دارید که نمی‌شود کاشت، داشت و برداشت مکانیزه در آن انجام داد و به همین علت بدون استفاده مانده، می‌توانید آن را به کشت زعفرن اختصاص دهید.

مرحله کاشت

۱ **تهیه زمین:** زمین زعفران باید دارای بافت متوسط، صاف و بدون سنگریزه و با زهکش مناسب باشد. بهتر است در پاییز یا زمستان کود حیوانی پوسیده را در زمین پخش کرد و آن را به عمق ۲۰ تا ۲۵ سانتی‌متر شخم زد. ولی اگر در زمین محصولی کاشته‌اید بعد از برداشت آن در بهار هم می‌توانید این کار را بکنید. مقدار کود حیوانی معمولا ۲۵ تا ۴۰ تن در هکتار است. توصیه می‌شود از کود گاوی کاملا پوسیده استفاده شود.

۲ **انتخاب بنه:** انتخاب بنه خوب مساوی است با زعفران با کیفیت و کمیت خوب. بهتر است بنه‌ها از مزارع چهار ساله به بالا، درشت و سالم انتخاب شوند. بنه‌هایی با وزن بیشتر از ده گرم، درصد گلدهی‌شان بیشتر است. پس دقت کنید وزن بنه‌ها دست‌کم ۸ گرم باشد (به اندازه گردو). اگر بنه به اندازه تیله باشد یک‌سال طول می‌کشد تا گل بدهد. در هر هکتار چهار تا شش تن بنه نیاز است.

۳ **زمان کاشت:** بسته به شرایط اقلیمی هر منطقه، از تیرماه تا اوایل شهریور کشت انجام می‌شود. حتی طی تحقیقات انجام شده در استان خراسان، مشخص شده بهترین تاریخ کاشت، خرداد است چون باعث گلدهی بیشتر در سال اول می‌شود. زعفران گیاهی است که بعد از کاشت تا هفت سال در زمین می‌ماند و نیاز به کشت مجدد ندارد. ضمنا هر چه فاصله کندن بنه‌ها از زمین قبلی تا کاشت‌شان در مزرعه جدید کوتاه‌تر باشد، بهتر است تا رطوبت‌شان از دست نرود.

۴ **روش کاشت:** بهترین روش کشت زعفران روش کرتی و خشکه کاری است. خشکه کاری یعنی چند روز قبل از کشت مزرعه را آبیاری کردن. مزرعه که گاورو شد (قابل تردد بود) آن را یک شخم متوسط بزنید، بعد با ماله یا لِوِلِر کلوخه‌های آن را خرد کنید. در نهایت با گاوآهن یک خیشه پشت تراکتوری یا فاروئر، زمین را کرت‌بندی کنید. فاصله بین دو کرت ۲۵-۲۰ سانتی‌متر از هم و فاصله بنه‌ها در روی هر کرت ۷-۵ سانتی‌متر و عمق ۱۵ کاشت تا ۲۰ سانتی‌متر می‌باشد. دلیل انتخاب چنین عمق کاشتی این است تا بنه‌ها در زمستان از سرما و یخبندان و در تابستان از گرما زدگی و دیگر تنش‌های محیطی در امان بمانند. پیازها را به صورت تسبیحی، در یک ردیف و با دست بکارید نه این‌که پرت‌شان کنید. حواستان باشد موقع کاشت سرپیازها به سمت بالا باشد. پیازهای ریز و درشت را جدا کرده و پیازهای ریز را به فاصله دو سانتی‌متر از هم کشت کنید. یک تا یک‌سال و نیم طول می‌کشد تا آنها هم درشت شوند.

مرحله داشت

۱ **آبیاری: آب اول یا خاک‌آب:** اواخر مهر یا هفته اول آبان. طوری که دمای اول صبح ۴ درجه سانتی‌گراد باشد و آب یخ نزند. اگر زودتر از این موقع آبیاری کنید برگ‌ها زودتر از گل‌ها سبز می‌شوند و چیدن گل‌ها سخت می‌شود. در نتیجه پیاز زعفران در هر زمانی کاشته شود آبیاری اول آن به مهر ماه موکول می‌شود.
یک هفته بعد از این آبیاری وقتی زمین گاورو شد، شن‌کش بزنید تا کلوخه ایجاد نشود. معمولا چند روز بعد از خاک‌آب، گلدهی شروع می‌شود.
آب دوم یا گل‌آب: وقتی تمام گل‌ها برداشت شد و برگ‌ها شروع به سبز شدن کردند، آب دوم را بدهید. اگر این زمان با بارندگی مصادف شد، نیاز به آبیاری نیست.
آب سوم یا زاج‌آب: ۴۰ روز بعد از آبیاری دوم صبر کنید، اگر بارندگی نبود آب سوم را بدهید و مزرعه را رها کنید تا بهار.
نکته: این دو آبیاری بعد از برداشت محصول در طول زمستان باعث درشت شدن پیاز زعفران می‌شود.
آب چهارم یا زردآب: شاخص این آبیاری زرد شدن دوسوم برگ‌ها و زمان آن بسته به آب و هوای هر منطقه از عید تا اردیبهشت است. بعد از این دوره خواب زعفران شروع می‌شود.

۲ **تغذیه:** ریشه زعفران خیلی گسترده نیست برای همین به تغذیه کمکی نیاز دارد. کوددهی باعث می‌شود گلدهی آن ۳۰ درصد افزایش یابد.
چه کودی بدهیم؟ هم کود کامل (شامل ازت، فسفر و پتاسیم) هم کودهای میکرو. این بستگی به نوع خاک و میزان نیاز آن به تغذیه دارد، ولی بهترین زمان کوددهی زعفران در بهمن یا اسفند به صورت محلول‌پاشی روی برگ‌هاست که باعث درشتی بنه‌ها می‌شود.

۳ **سله‌شکنی:** سله‌شکنی برای از بین بردن کلوخه‌ها، نرم شدن خاک و بیرون آمدن آسان گل‌ها ضروری است.

۴ **مبارزه با علف‌های هرز:** در تابستان اصلا کاری به مزرعه زعفران نداشته باشید. نه علف‌کش بزنید نه دام بچرانید و نه درو کنید. بگذارید زعفران به خوابش برسد، اما در پاییز بعد از آب اول و قبل از درآمدن گل‌ها می‌توانید از علف‌کش پاراکوات استفاده کنید. در بهار هم بعد از آب آخر، تمام علف‌های هرز را وجین کنید. البته خراسانی‌ها این کار را هم نمی‌کنند چون معتقدند علف هرز روی بنه سایه می‌اندازد و در مقابل گرما از آن محافظت می‌کند.

۵ **مبارزه با آفات و بیماری‌ها:** مهم‌ترین آفات زعفران کنه و جوندگانی مثل موش و خرگوش هستند و بیماری شایع آن سیاهک است که جهت پیشگیری، قبل از کاشت باید بنه‌ها را طبق دستورالعمل ضدعفونی کرد.

مرحله برداشت

گل‌ها معمولا طی یک دوره ۲۵-۱۵ روزه باز می‌شوند و اوج گلدهی روز هفتم تا دهم این دوره است. برداشت با دست انجام می‌شود. بهترین زمان آن صبح آفتاب نزده و قبل از باز شدن غنچه‌هاست تا عطر و بوی گل‌ها به بهترین شکل حفظ شود.
فرآوری زعفران: گل‌ها بعد از برداشت نباید روی هم انبار شوند. برای جلوگیری از پلاسیدگی، بلافاصله باید جداسازی شوند.
قسمت قابل استفاده زعفران میله سفید مادگی به همراه سه کلاله قرمز رنگ وسط گل است که به آرامی و با ناخن جدا شده و در جای خنک، خشک می‌شوند. ضصبرای حفظ رنگ و عطر زعفران آن را در ظروف شیشه‌ای نگهداری کنید.

نکات دیگری درباره زعفران

۱ بنه یا کورم همان قسمتی از زعفران است که در خاک کشت می‌شود و کشاورزان اصطلاحا به آن پیاز می‌گویند.

۲ از گلبرگ‌های بنفش زعفران می‌توان در صنایع رنگ‌سازی استفاده کرد. ولی روستاییان از خشک شده آن به همراه حنا استفاده می‌کنند. می‌شود برای تغذیه دام هم از آنها استفاده کرد که ارزش غذایی آن بیشتر از کاه است.

۳ بنه‌های کوچک در صنایع نشاسته‌سازی استفاده می‌شود، چون دارای ۲۲ - ۲۰ درصد نشاسته است.

۴ زعفران در اصل یک گیاه دارویی است که از قدیم به عنوان آرام‌بخش، نشاط‌آور، تقویت‌کننده کبد، قاعده‌آور، تسهیل‌کننده زایمان و در صورت مصرف زیاده از حد عامل سقط جنین استفاده می‌شده.

۵ بعد از هفت سال که پیازها برداشت شدند، نباید در آن مزرعه دوباره زعفران کاشت.

شرایط مناسب کاشت زعفران

خاک: خاک مزرعه زعفران بهتر است دارای ساختمان متوسط باشد. به‌زبان ساده می‌شود چیزی شبیه مخلوط شن و ماسه و کم و بیش نرم و نفوذپذیر. در خاک سفت بنه‌ها شاخه شاخه می‌شوند یا تغییر شکل می‌دهند. در خاک‌های نرم و شنی هم قدرت نگهداری آب کم است و شما مجبور به آبیاری زیاد می‌شوید که این کار به پوسیدگی بنه‌ها منجر می‌شود.
دما: زعفران یک گیاه مقاوم به سرما به حساب می‌آید. حداکثر سرمای قابل تحمل برای زعفران ۱۸ - درجه سانتی‌گراد است. دقت کنید چون قسمت اصلی رشد این گیاه در خاک است پس دمای خاک برای رشد و نمو آن بیشتر از دمای هوا اهمیت دارد.
خواب و بیدار: گونه‌های زیادی از زعفران وحشی در طبیعت وجود دارد که در پاییز حتما دیده‌اید، ولی فقط یک گونه از آن به صورت زراعی کشت می‌شود. زعفران زراعی در طول سال دارای یک دوره بیداری و یک دوره خواب است.
دوره بیداری: برخلاف بقیه گل و گیاهان دوره بیداری آن اوایل پاییز تا اوایل بهار (اواخر فروردین و اوایل اردیبهشت) است. البته بسته به دمای هوا ممکن است زمان پایان بیداری عقب‌تر هم بیاید. ملاک اصلی برای تشخیص آن خشک شدن برگ‌هاست.
دوره خواب: از اواخر فروردین تا نیمه اردیبهشت شروع و تا نیمه شهریور و اوایل مهر ادامه پیدا می‌کند.

حق با شماست
info@jamejamdaily.ir
روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#خودرو_ریخت_و_پاش
منصور از کرج:
علت اصلی گرانی خودرو، ریخت و پاش و پاداش‌های هنگفت به بعضی از مدیران است و اگر جلوی این کارها گرفته شود وضع خودروسازان بهتر می‌شود.

#عقب_افتادگی_پارک
مزینانی از تهران:
تابلوی مربوط به اطلاعات زمان افتتاح پارک بسیج، خرداد امسال را نشان می‌دهد، در حالی که پیشرفت فیزیکی این پارک در کمترین حد است و با این شواهد تا دو سال دیگر نیز ساخت این پارک تمام نمی‌شود.

#حقوق_همیاری
گوران از قائمشهر:
آموزش و پرورش شهرستان قائمشهر همراه مبلغی از حقوق معلمان و کارمندان خود را تحت عنوان همیاری کسر می‌کند، ولی برخلاف اداره‌های دیگر در زمان بیماری و فوت بستگان، نه تنها هیچ کمکی نمی‌کند حتی وام اضطراری نیز نمی‌پردازد.

#شهرک_تامین_اجتماعی
قرایی از اسلامشهر:
از شهرداری اسلامشهر درخواست می‌شود رسیدگی بیشتری به محیط و فضای سبز شهرک تامین اجتماعی اسلامشهر داشته باشد. متاسفانه چهره این شهرک اصلا مطلوب نیست و نیاز به رسیدگی دارد.

#واردات_خودرو
زاهد از تهران:
اخیرا نمایندگی‌های خودروهای چینی با افزایش قیمت خودروی وارداتی سعی در مقابله با کاهش قیمت در بازار آزاد دارند.

#چراغ_تصادف
یارندپور از تهران:
عبور بی‌محابای خودروها در زمان قرمز شدن چراغ راهنمایی، از شرق به غرب در تقاطع خیابان دماوند و شهید رضایی به علت نبود پلیس راهور و دوربین، باعث حرکت کند خودروهای خیابان شهید رضایی و افزایش تصادفات شده است.

#پارکبان_بازار_پرندگان
یک شهروند:
پارکبانان بازار پرندگان زینتی در اتوبان آزادگان اخیرا با ورود به خیابان فرعی این بازار، اقدام به دریافت مبلغی تحت عنوان ورودی پارکینگ می‌کنند. چراپلیس یا شهرداری نظارتی بر این اتفاق ندارد؟